

JOAN F. MIRA

“La pregunta innocent és aquesta: voldríem els rics, massivament, pagar el doble o el triple (encara seria ben barata cada tassa) pel cafè, si sabíem que aquest nou preu arribava a les mans de qui el cultiva i el cull?”

Abans d'escriure aquest paper, un matí ennuvolat d'aquest estiu tan estrany, he llegit al diari les notícies sobre la cimera de Johannesburg. Un centenar de caps d'estat o de govern (ni Bush ni Aznar: per a què?), i unes quantes desenes de milers de participants, congressistes, membres d'organismes de molta o poca utilitat, dirigents d'ONG, escoltadors, protestadors, periodistes en massa, i el gran espectacle per a ús de turistes institucionals (a càrrec del pressupost públic), i sobretot per a edificació i entreteniment dels lectors i espectadors de tot el planeta Terra. Molt bé. En alguna cosa s'han d'entretenir, d'alguna manera han de justificar els seus càrrecs, l'existència dels ministeris, delegacions, organitzacions, institucions i altres fantasies burocràtiques que s'alimenten (sovint molt ben alimentats) de les desgràcies dels altres i de la fam tan extensa del món. No servirà de res, ni la despesa, ni el turisme a Sud-àfrica, ni l'espectacle universal. No servirà de res, o de molt poc, com altres convencions planetàries semblants en anys passats, per dues raons ben simples. La primera, la inèpcia i la corrupció (quan no, com ara mateix a Zimbabwè o a Malawi, la bogeria dels dictadors locals) dels qui ocupen el poder en tants països d'allò que abans se'n deia Tercer Món (quan n'hi havia un “Segon”): la cleptocràcia no és precisament el sistema més adequat per millorar la vida dels seus tristíssims pobles. Però els dirigents de l'altre món (el “Primer”, el ric, el poderós, etcètera) no apliquen gairebé mai a aquests líders inútils i lladres, sovint simples tirans, el tracte que reservarien al mateix tipus de gent a casa seua: al món dels rics, els polítics han de ser nets i democràtics (i quan no ho són, ho han de pagar), però se suposa que al món dels pobres no cal. Mala solució: cap solució. La segona raó del fracàs sistemàtic de tota reunió com la de Johannesburg, és el preu del cafè.

Avui mateix, per tant, després de llegir el diari, he mirat de documentar-me sobre el tema. He visitat un supermercat, he anat a la secció de cafès, i he comprovat que l'oferta era variada i abundant. En pots de descafeïnat, o en paquets de 250 grams de les més diferents qualitats i procedències. Perfecte: els europeus, els rics, comprem tot aquest cafè, i els productors d'Amèrica del Sud, del Carib o de l'Àfrica oriental en resultaran beneficiats, cobraran, tindran faena regular, augmentaran el benestar de les famílies, podran menjar i enviar els xiquets a escola. Doncs, no se'nyor. És fals: no comprem cafè en benefici dels camperols de Colòmbia o d'Honduras, sinó en benefici propi, en primer lloc, i en benefici dels exportadors, importadors, envasadors, distribuïdors i venedors. Deu ser tan poca cosa el que en queda per al jornalero o el petit propietari africà o americà, una part tan petita del preu, que cada paquet que comprem és un colp més que els enfonsa en la misèria. Però, sobretot, és tan escandalosament baix el preu que en paguem, que la petita part que al pobre home li arriba, és la petita part de gairebé no res. Pagar 1,50 euros, o 1,09, o només 0,95, que són preus que acabe de veure (per un paquet de cafè que ens durarà molts dies, i del qual traurem unes quantes dotzenes de tassetes, a pocs cèntims la tassa), és una forma d'egoisme insuportable. Tenim un vici o gust, ells —els productors dels països pobres— ens donen la matèria que el pot satisfer, i nosaltres ho paguem a preu de no res, a preu de pols de terra, d'arena de la mar, d'aigua de sèquia. La pregunta innocent és aquesta: voldríem els “rics”, massivament, pagar el doble o el triple (encara seria ben barata cada tassa) pel cafè, si sabíem que aquest nou preu arribava a les mans de qui el cultiva i el cull? Vostè dirà que sí, amic lector. Però què hi dirien o hi farien els governs, les grans empreses, les cadenes de supermercats? És clar que no ho farem, ni amb el cafè ni amb res d'allò que els pobres ens envien. Farem només conferències mundials, fum, i no res.